

Олена МОРЕВА, експерт із питань оплати праці та планування бюджету

ОСОБЛИВОСТІ ВЛАШТУВАННЯ НА РОБОТУ ПЕДПРАЦІВНИКІВ – МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

На сьогодні в законодавстві України немає чіткого визначення терміна «молодий спеціаліст». На нашу думку, молодий спеціаліст – це випускник закладу вищої освіти (далі – ЗВО), якому присвоєно кваліфікацію спеціаліста з вищою освітою певного професійного спрямування або спеціальності і який працевлаштований на підставі посвідчення про направлення на роботу. Розглянемо особливості прийняття на роботу таких працівників до закладів освіти.

Призначення на посади педагогічних працівників у заклади загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) державної та комунальної форми власності здійснюється відповідним органом управління освітою за поданням керівника ЗЗСО. Зазначене стосується і молодих спеціалістів.

Отже, молоді працівники, які закінчили заклад освіти і приступають до роботи в ЗЗСО на посади педагогічних працівників, приймаються на роботу **шляхом укладення трудового договору**.

Укладення трудового договору оформлюється наказом чи розпорядженням відповідного органу управління освітою (для державного та комунального навчального закладу) про зарахування працівника на роботу.

Проте, як відомо, трудовий договір вважається укладеним і тоді, коли наказу чи розпорядження не було видано, але працівника фактично було допущено до роботи. Відповідно до ст. 23 КЗпП трудовий договір може бути укладений на невизначений строк (безстроковий) або на визначений строк, встановлений за погодженням сторін (строковий).

Педагогічне навантаження вчителя – «молодого спеціаліста» в ЗЗСО згідно зі ст. 25 Закону від 13.05.99 р. № 651-XIV «Про загальну середню освіту» **має бути не менше ніж 18 навчальних годин на тиждень** (тарифна ставка). Обсяг педагогічного навантаження вчителів визначається відповідно до законодавства керівником закладу

освіти і затверджується у державних і комунальних закладах відповідним органом управління освітою. Менше тарифної ставки (посадового окладу) він може бути лише з письмової згоди працівника.

Установлення тарифного розряду молодому спеціалісту

Випускникам ЗВО, які отримали повну вищу освіту, під час оформлення на роботу **встановлюється кваліфікаційна категорія «спеціаліст»** (п. 4.3 Типового положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом МОН від 06.10.10 р. № 930).

Тобто керівник навчального закладу (органу управління освітою) не може установити молодому спеціалісту з повною вищою освітою тарифний розряд нижче 11-го, що відповідає рівню оплати праці за кваліфікаційною категорією «спеціаліст» (лист МОН від 22.02.11 р. № 1/9-118).

Відповідно до наказу МОН від 26.09.05 р. № 557 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ» (далі – Наказ № 557) ставка заробітної плати педпрацівника, якому **встановлено 11-й тарифний розряд за ЄТС**, становить 4 797,10 грн. Інструкцію про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти затверджено наказом МОН від 15.04.93 р. № 102 (далі – Інструкція № 102).

Якщо в період літніх канікул на роботу як учителя, викладача або вихователя прийнято молодих спеціалістів після закінчення вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ) 1–4-го рівнів акредитації, то оплата їх праці за період до початку навчального року визначається з розрахунку ставки зарплати, установленої відповідно до їхньої кваліфікаційної категорії та тарифного розряду (п. 71 Інструкції № 102).

Молодим спеціалістам належить **надбавка за престижність педагогічної праці**. Порядок її нарахування визначено постановою КМУ від 23.03.11 р. № 373 «Про встановлення надбавки педагогічним працівникам дошкільних, позашкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів, вищих навчальних закладів I–II рівня акредитації, інших установ і закладів незалежно від їх підпорядкування». Установлюється ця надбавка на весь обсяг педагогічного навантаження працівника. Граничний розмір надбавки за престижність праці становить 30 % посадового окладу (ставки зарплати), але не менше 5 %.

Зверніть увагу: випускникам педагогічних ВНЗ, які уклали угоду про відпрацювання не менше трьох років у сільській місцевості або селища міського типу, держава відповідно до законодавства забезпечує безоплатне користування житлом з опаленням і освітленням у межах встановлених норм (п. 4 ст. 64 Закону від 01.07.14 р. № 1556-VII «Про вищу освіту»).

Робота студентів на педагогічних посадах у ЗЗСО

Молодими спеціалістами можуть бути і студенти. Так, відповідно до ч. 1 ст. 4 Закону від 05.07.12 р. № 5067-VI «Про зайнятість населення» до зайнятого населення належать, зокрема, особи, які навчаються за денною формою в ЗВО та поєднують навчання з роботою.

Зазначене стосується і осіб, які працюють в закладах освіти. На це наголошено у ст. 53 Закону від 05.09.17 р. № 2145-VIII «Про освіту»: особам, які навчаються у ВНЗ, надано право на трудову діяльність в позанавчальний час. До таких осіб віднесено, зокрема, студентів (слухачів), екстернів, здобувачів, аспірантів (ад'юнктів) та докторантів.

Зазначена робота студента (аспіранта) не є сумісництвом, оскільки сумісництвом вважається виконання працівником, крім своєї основної, іншої регулярної оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час у тій самій установі (п. 1 Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій, затвердженого спільним наказом Мінпраці, Мін'юсту і Мінфіну від 28.06.93 р. № 43).

Згідно з ч. 3 п. 14 постанови ВСУ від 24.12.99 р. № 13 «Про практику застосування судами законодавства про оплату праці» робота за трудовим договором осіб, які поєднують її з денною формою навчання, не є сумісництвом і оплачується на загальних підставах.

Оскільки вказана робота не є сумісництвом, вона передбачає ведення трудової книжки відповідно до загального порядку та є для таких осіб основним місцем роботи (листи Мінпраці та соцполітики від 26.10.05 р. № 09-503 та від 12.03.07 р. № 66/06/186-07, Державного департаменту нагляду за додержанням законодавства про працю від 20.08.03 р. № 013-1229-22).

У ст. 96 КЗпП зазначено, що нарахування зарплати здійснюється згідно з тарифною системою оплати праці, яка включає тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів і тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники).

Визначення ставок (окладів) цих працівників за розрядами тарифної сітки, як зазначалося вище, провадиться з урахуванням кваліфікаційних вимог.

ВИСНОВКИ

Молоді спеціалісти приймаються на роботу шляхом оформлення трудового договору з установленням кваліфікаційної категорії «спеціаліст». Педагогічне навантаження вчителя ЗЗСО – молодого спеціаліста з повною вищою освітою має бути не менше ніж 18 навчальних годин на тиждень. Оплата праці молодого спеціаліста з освітнім рівнем «бакалавр» провадиться за 11-м тарифним розрядом ЄТС.